

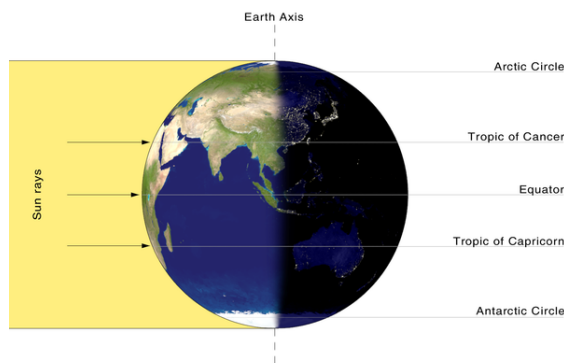
نوروز

نوروز اولین روز سال خورشیدی ایرانی برابر با اول فروردین ماه، جشن آغاز سال نوی ایرانی و یکی از کهن‌ترین جشن‌های به جا مانده از دوران ایران باستان است.

خاستگاه نوروز در ایران باستان است و هنوز هم مردم مناطق مختلف فلات ایران، نوروز را جشن می‌گیرند. زمان برگزاری نوروز، در آغاز فصل بهار است که امروزه به آن برابری بهاری یا اکیونوس می‌گویند.

نوروز در ایران و افغانستان آغاز سال نو محسوب می‌شود و در برخی دیگر از کشورها تعطیل رسمی است.

۱ زمان نوروز

وضعیت تابش خورشید و برابری روز و شب در اعتدال بهاری

نوشته(های) وابسته: مبنای محاسبه نوروز و اعتدال بهاری

جشن نوروز با تحویل سال یا لحظه برابری اعتدال بهاری آغاز می‌شود؛ لحظه‌ای که خورشید در سیر ظاهری خود در ابتدای برج حمل، از استوای زمین گذشته و به شمال آسمان میل می‌کند.^[2] در گاه‌شماری هجری خورشیدی، لحظه تحویل سال، تعیین کننده نخستین روز (هرمز روز یا اورمزد روز) از ماه فروردین است. چنانچه آغاز سال، قبل از ظهر و در نیمه اول شبانه روز تحویل شود، همانروز نوروز است و در صورتیکه تحویل سال بعد از ظهر باشد، فردای آن روز، نوروز است. نوروز در تقویم میلادی در بیشتر سالها با ۲۱ و گاه ۲۰ و بندرت ۲۲ مارس مطابقت دارد.^[3]

در کشورهایی مانند ایران و افغانستان که گاه‌شماری هجری خورشیدی به کار برده می‌شود، نوروز، روز آغاز سال نو است. اما در کشورهای آسیای میانه و قفقاز، تقویم میلادی متداول است و نوروز به عنوان آغاز فصل بهار جشن گرفته می‌شود و روز آغاز سال محسوب نمی‌شود.^[4]

۲ واژه نوروز

واژه نوروز، از فارسی میانه *nwklwc* (آوانویسی: *nōgrōz*) است که برگرفته از زبان اوستایی بوده. مورخان، معادل اوستایی آن را *navaka raocah* ^[5] می‌زنند.

امروزه در فارسی این واژه در دو معنی به کار می‌رود:^[6]

- ۱) نوروز عام: روز آغاز اعتدال بهاری (برابری شب و روز) و آغاز سال نو
- ۲) نوروز خاص: روز ششم فروردین با نام «روز خرداد»

ایرانیان باستان از نوروز به عنوان «ناوا سردا» به معنی سال نو یاد می‌کردند. مردمان ایرانی آسیای میانه در دوره‌های سغدیان و خوارزمشاهیان، نوروز را نوسارد و نوسارجی، به معنای سال نو می‌نامیدند.^[7]

در متن‌های گوناگون لاتین، بخش نخست واژه نوروز با املای *No، Now، New Naw و Nov* و بخش دوم آن با املای *Ruz، Rooz، Ruz و Rouz* نوشته شده‌است. در برخی از موارد، این دو بخش پشت سر هم و در برخی نیز با فاصله نوشته می‌شوند. در کشورهای مختلف تلفظ نوروز متفاوت است. در شهر لکنو هند که هر ساله نوروز برگزار می‌شود هفته نامه ای هم با نام نوروز دارد آنرا بصورت *Nauroz* تلفظ می‌کنند که به تلفظ زبان دری نزدیک است. به باور احسان یارشاطر، بنیان‌گذار دانشنامه ایرانیکا، نگارش این واژه در الفبای لاتین با توجه به قواعد آواشناسی، به شکل *Nowruz* توصیه می‌شود (که البته وی تلفظ فارسی ایران را مبنا قرار داده است). این شکل از املای واژه نوروز، هم‌اکنون در نوشته‌های یونسکو و بسیاری از متون سیاسی به کار می‌رود.^[8]

نوروز در فارسی میانه */no:ɡ ro:z/* بوده است. در فارسی ایران این واژه به صورت *[nouːu:z]* (در گفتار عامیانه، *[noːu:z]*)، در فارسی افغانستان به صورت *[næuːo:z]* و در فارسی تاجیکی به صورت *[næuːz]* تلفظ می‌شود (تلفظها به آی‌پی‌ای هستند).

۳ پیشینه

منشأ و زمان پیدایش نوروز، به درستی معلوم نیست. برخی از روایت‌های تاریخی، آغاز نوروز را به بابلیان نسبت می‌دهد. بر طبق این روایت‌ها، رواج نوروز در ایران به سال ۵۳۸ (قبل از میلاد) یعنی زمان حمله کوروش بزرگ به بابل باز می‌گردد. همچنین در برخی از روایت‌ها، از زرتشت به‌عنوان بنیان‌گذار نوروز نام برده شده‌است.^[9]

۱.۳ در اسطوره‌ها

در برخی از متن‌های کهن ایران از جمله شاهنامه فردوسی و تاریخ طبری، جمشید و در برخی دیگر از متن‌ها، کیومرث به عنوان پایه‌گذار نوروز معرفی شده‌است.^[10] پدیدآوری نوروز در شاهنامه، بدین گونه روایت شده‌است که: جم (یما) در حال گذشتن از آذربایجان، بر روی تخت جمشیدی ارگ جمشید در آنجا فرود آمد و با تاجی زرین بر روی تخت نشست با رسیدن نور خورشید به تاج زرین او، جهان نورانی شد و مردم شادمانی کردند و آن روز را روز نوو جم را جمشید نامیدند.^[7] مهمترین چهره‌های اسطوره‌ای مانند جمشید، سیاوش و کیخسرو پیوندی نزدیک با نوروز دارند. نوروز روز پیروزی بزرگ جمشید بر دیوان است که نماد پلیدی‌هایی چون سرما، تاریکی، جهالت و خشونت بودند. عروج جمشید و عروج کیخسرو در این روز اتفاق افتاد که تفاسیر گوناگونی را به همراه دارد. در این روز جمشید جهان غیب را در جام جهان‌نما مشاهده کرد. همان جامی که در آن کیخسرو جای بیژن را مشاهده کرد و رستم را به دنبال او فرستاد. اما حکایت دگردیسی و بازآفرینی سیاوش، حکایتی ویژه است که با روایت‌هایی مانند ادونیس، پرسفون، ازیریس یا تمرز قابل‌مقایسه است.

۲.۳ در زمان سلسله هخامنشیان

کوروش بزرگ، نوروز را در سال ۵۳۸ (قبل از میلاد)، جشن ملی اعلام کرد. وی در این روز برنامه‌هایی برای ترفیع سربازان، پاکسازی مکان‌های همگانی و خانه‌های شخصی و بخشش محکومان اجرا می‌نمود.^[111] این آیین‌ها در زمان دیگر پادشاهان هخامنشی نیز برگزار می‌شد. در زمان داریوش یکم، مراسم نوروز در تخت جمشید برگزار می‌شد. البته در سنگ‌نوشته‌های به‌جا مانده از دوران هخامنشیان، به‌طور مستقیم اشاره‌ای به برگزاری نوروز نشده است.^[12] اما بررسی‌ها بر روی این سنگ‌نوشته‌ها نشان می‌دهد که هخامنشیان با جشن‌های نوروز آشنا بودند^[13] و جشن نوروز را با شکوه برپا می‌کردند.^{[14][15]} شواهد نشان می‌دهد داریوش اول هخامنشی، به مناسبت نوروز سال ۴۱۶ (قبل از میلاد)، سکه‌ای از جنس طلا ضرب نمود که در یک سوی آن سربازی در حال تیراندازی نشان داده شده است.^[10]

در دوران هخامنشی، جشن نوروز در بازه زمانی میان ۲۱ اسفند تا ۱۹ اردیبهشت برگزار می‌شد.^[15]

برخی از پژوهشگران (هرتسفلد، کرفتر، اردمن، گیرشمن و پرادا) مدعی هستند که تخت جمشید برای انجام مراسم نوروز ساخته شده است؛ در حالی دیگر پژوهشگران (نیلاندر، کامایر، موسوی) هرگونه مدرکی برای جشن گرفتن نوروز در دوره هخامنشی را انکار می‌کنند.^[16]

۳.۳ در زمان اشکانیان و ساسانیان

در زمان اشکانیان و ساسانیان نیز نوروز گرامی داشته می‌شد. در این دوران، جشن‌های متعددی در طول یک سال برگزار می‌شد که مهمترین آنها نوروز و مهرگان بود. برگزاری جشن نوروز در دوران ساسانیان، چند روز (دست کم شش روز) طول می‌کشید و به دو دوره نوروز کوچک و نوروز بزرگ تقسیم می‌شد. نوروز کوچک یا نوروز عامه به مدت پنج روز، از یکم تا پنجم فروردین گرامی داشته می‌شد و روز ششم فروردین (خردادروز)، جشن نوروز بزرگ یا نوروز خاصه برپا می‌شد.^[17] در هر یک از روزهای نوروز عامه، طبقه‌ای از طبقات مردم (دهقانان، روحانیان، سپاهیان، پیشه‌وران و اشراف) به دیدار شاه می‌آمدند و شاه به سخنان آنها گوش می‌داد و برای حل مشکلات آنها دستور صادر می‌کرد. در روز ششم، شاه حق طبقات گوناگون مردم را ادا کرده بود و در این روز، تنها نزدیکان شاه به حضور وی می‌آمدند.^[18]

شواهدی وجود دارد که در دوران ساسانی سال‌های کبیسه رعایت نمی‌شده است. روز برگزاری مراسم نوروز در هر دوره ۴ ساله، یک روز از موعد اصلی خود (آغاز برج حمل) عقب می‌ماند و در نتیجه زمان نوروز در این دوران همواره ثابت نبود و در فصل‌های گوناگون سال جاری بود.^[19]

اردشیر بابکان، بنیان‌گذار سلسله ساسانیان، در سال ۲۳۰ میلادی از دولت روم که از وی شکست خورده بود، خواست که نوروز را در این کشور به رسمیت بشناسند. این درخواست مورد پذیرش سنای روم قرار گرفت و نوروز در قلمرو روم به Lupercal معروف شد.^[10]

در دوران ساسانیان، ۲۵ روز پیش از آغاز بهار، در دوازده ستون که از خشت خام برپا می‌کردند، انواع حبوبات و غلات (برنج، گندم، جو، نخود، ارزن، و لوبیا) را می‌کاشتند و تا روز شانزدهم فروردین آنها را پابرجا نگه می‌داشتند. هر کدام از این گیاهان که بارورتر شود، در آن سال محصول بهتری خواهد داد. در این دوران، همچنین متداول بود که در بامداد نوروز، مردم به یکدیگر آب بپاشند.^[18] از زمان هرمز اول مرسوم شد که مردم در شب نوروز آتش روشن نمایند.^[18] همچنین از زمان هرمز دوم، رسم دادن سکه در نوروز به‌عنوان عیدی متداول شد.^[10]

۴.۳ پس از اسلام

نوشتار(های) وابسته: نوروز در تشیع

در میان همه جشن‌هایی که پس از اسلام در ایران به دلیل بی‌توجهی

فرمانروایان و مخالفت اسلام‌گرایان به فراموشی سپرده شدند، نوروز توانست جایگاه خود را به عنوان جشنی ملی در ایران حفظ کند. دلیل پایدار ماندن نوروز در فرهنگ ایرانی را می‌توان پیوند عمیق آن با آیین‌های ایرانی، تاریخ این کشور، و حافظه فرهنگی ایرانیان دانست.^[20]

گفته می‌شود که عرب‌های فاتح ایران، پایتخت شاهنشاهی ساسانی را در روز نوروز تسخیر کردند. پس از آن، آن‌ها مالیات سنگینی بر برگزاری دو جشن نوروز و مهرگان وضع کردند. خلفای دو پادشاهی امویه و عباسی نیز این رویه را ادامه دادند، اگرچه بعدها خود آنها، در جشن نوروز شرکت کردند و آن را گرامی داشتند.^[21] از برگزاری آیین‌های نوروز در زمان امویان نشانه‌ای در دست نیست. در دوره عباسیان، به گفته تاریخ طبری، معتضد، مردم بغداد را از برافروختن آتش در روز نوروز و پاشیدن آب بر روی عابران بر حذر داشت ولی پس از نگرانی از احتمال آشوب مردم، فرمان خود را پس گرفت. خلیفه‌های فاطمی نیز چندین بار برافروختن آتش و آب‌پاشی در نوروز را ممنوع اعلام کردند. از نوشته‌های باقی‌مانده از سده چهارم هجری در بغداد، می‌توان پی برد که مردم در روزهای نوروز، لباس نو بر تن می‌کرده‌اند، به هم سیب هدیه می‌دادند، غذاهای ویژه می‌پختند و زنان نیز عطرها و ویژه نوری خریداری می‌کردند. مسلمانان در این هنگام در کنار نامسلمانان شراب می‌نوشیدند و بر یکدیگر آب می‌پاشیدند.^[22]

عباسیان گاهی برای پذیرش هدایای مردمی، از نوروز استقبال می‌کرده‌اند. با روی کار آمدن سلسله‌های طاهریان، سامانیان و آل بویه، جشن نوروز با گستردگی بیشتری برگزار شد. در این دوره‌ها، با فرارسیدن نوروز، شاعران دربار در ستایش آن شعر می‌سرودند و به شاه، فرارسیدن نوروز را شادباش می‌گفتند. بیهقی از شکوه مراسم نوروز در دربار غزنویان نوشته است و تعدادی از زیباترین آثار شعری از شاعران درباری‌ای چون فرخی، منوچهری، و سعد سلمان در ستایش نوروز سروده شده‌اند.^[23]

در دوران سلجوقیان، به دستور جلال‌الدین ملک‌شاه سلجوقی، تعدادی از ستاره شناسان ایرانی از جمله خیام برای بهترسازی گاهشمار ایرانی گرد هم آمدند. این گروه، نوروز را در یکم بهار (ورود آفتاب به برج حمل) قرار دادند و جایگاه آن را ثابت نمودند. بر اساس این گاهشماری که به تقویم جلالی معروف شد، برای ثابت ماندن نوروز در آغاز بهار، مقرر شد که حدوداً هر چهار سال یک‌بار (گاهی هر پنج سال یک بار)، تعداد روزهای سال را به‌جای ۳۶۵ روز، ۳۶۶ روز در نظر بگیرند. این گاهشمار از سال ۳۹۲ هجری آغاز شد.^[19]

نوروز در دوران صفویان نیز برگزار می‌شد. در سال ۱۵۹۷ (میلادی)، شاه عباس صفوی، مراسم نوروز را در عمارت نقش جهان اصفهان برگزار نمود و این شهر را پایتخت همیشگی ایران اعلام نمود.^[10]

در اسلام و به ویژه آیین تشیع، به نوروز به عنوان روزی خجسته نگاه شده است و بر گرامی داشتن آن تأکید شده است.^[24] از دیدگاه شیعه، نوروز روز ظهور امام زمان است.^[25]

۴ نوروز در دوره صفویه

نوروز بطور مستمر در همه دوران تاریخی ایران کم و بیش برگزار می‌شده است اما در دوره بعد از اسلام در دوران صفویه بخصوص در دوران میانی صفویه این جشن نماد و سمبل ملی تر و درباری تری یافت. بعدها با نفوذ فقهای شیعی به دربار از اهمیت نمادهای ملی کاسته شد و قفاقت بر سمبل ها و نمادها چیره شد.

۱.۴ در دوران معاصر

تا قبل از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی تنها کشور جهان که نوروز را به عنوان جشن ملی در تقویم خود داشته است کشور ایران بود البته افغانستان نیز بصورت متناوب این جشن را داشته است. اما با استقلال کشورهای آسیای میانه، ابتدا جمهوری قرقیزستان و آذربایجان و سپس سایر کشورها

بنا به پیشنهاد جمهوری آذربایجان،^[29] مجمع عمومی سازمان ملل روز نوروز، با ریشه ایرانی را در تقویم خود جای داد.

در متن به تصویب رسیده ۴ اسفند ۱۳۸۸ (۲۳ فوریه ۲۰۱۰) توسط مجمع عمومی سازمان ملل، نوروز، ۲۱ ماه مارس جشنی با ریشه ایرانی که قدمتی بیش از ۳ هزار سال دارد و امروزه بیش از ۳۰۰ میلیون نفر آن را جشن می‌گیرند توصیف شده‌است.^[30]

پیش از آن در تاریخ ۸ مهر ۱۳۸۸ خورشیدی، نوروز به پیشنهاد ازبکستان^[31] توسط سازمان علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد، به عنوان میراث معنوی، به ثبت جهانی رسیده بود.^[32] در ۷ فروردین ۱۳۸۹ نخستین دوره جشن جهانی نوروز در تهران برگزار شد و این شهر به عنوان «دبیرخانه نوروز» شناخته شد.

نوشتار اصلی: روز جهانی نوروز

مجمع عمومی سازمان ملل متحد با تصویب قطعنامه‌ای روز ۲۱ مارس برابر با ۱ فروردین را در چارچوب ماده ۴۹ و تحت عنوان فرهنگ صلح به عنوان **روز جهانی نوروز** به تصویب رسانده و در تقویم خود جای داد، طی این اقدام که برای نخستین بار در تاریخ این سازمان صورت گرفت، نوروز ایرانی به عنوان یک مناسبت بین‌المللی به رسمیت شناخته شد.^{[33][34]}

نخستین بار، نوروز ۱۳۹۱ را در صحن عمومی سازمان ملل و یونسکو به میزبانی ایران جشن گرفتند. بان کی مون، دبیرکل سازمان ملل نیز پیامی بدین مناسبت صادر کرد.^{[35][36][37][38]}

۶ جغرافیای نوروز

نوشتار اصلی: جغرافیای جشن نوروز
منطقه‌ای که در آن جشن نوروز برگزار می‌شود، امروزه شامل چند کشور

پوشش اقوام ایرانی و سفره هفت سین در میدان توپخانه

می‌شود و همچنان در این کشورها جشن گرفته می‌شود. برخی آیین‌های نوروز در این کشورها با هم متفاوت‌اند. برای نمونه در افغانستان سفره هفت‌میوه می‌چینند؛ اما در ایران سفره هفت سین می‌اندازند. شباهت و نزدیکی آیین‌های نوروز در جمهوری آذربایجان به آیین‌های نوروز ایران بیش از دیگر کشورهاست.^[39]

جغرافیای نوروز با نام نوروز یا مشابه آن، سراسر خاورمیانه، بالکان، قزاقستان، تانارستان، در آسیای میانه چین غربی (ترکستان چین)، سودان، زنگبار، در آسیای کوچک سراسر قفقاز تا آستراخان و نیز آمریکای شمالی، هندوستان، پاکستان، بنگلادش، بوتان، نپال و تبت را شامل می‌شود.^[40]

کردها نیز این جشن را در فاصله میان ۱۸ تا ۲۱ مارس جشن می‌گیرند. بنظر کردها قیام کاوه آهنگر و پیروزی او بر ضحاک را جشن نوروز نامیده اند. در هنگام نوروز، کردها با گردهم‌آیی در بیرون شهرها، به استقبال بهار می‌روند. در این گردهم‌آیی‌های نوروزی، زنان کرد لباس‌های رنگین پوشیده

جشن نوروزی شاه طهماسب به افتخار همایون شاه هند Humayun

نوروز را جشن ملی خود اعلام کردند. نوروز به عنوان یک میراث فرهنگی و جشن ملی در دوران معاصر همواره مورد توجه مردم ایران قرار داشته و هر ساله برگزار می‌شود. البته برگزاری جشن نوروز به صورت آشکار در برخی از کشورها توسط برخی حکومت‌ها برای مدت زمانی ممنوع بوده‌است. حکومت شوروی برگزاری جشن نوروز را در برخی از کشورهای آسیای میانه مانند ترکمنستان، قرقیزستان و تاجیکستان ممنوع کرده بود و این ممنوعیت تا زمان میخائیل گورباچف ادامه داشت. با این وجود، مردم این مناطق نوروز را به‌گونه پنهانی و یا در روستاها جشن می‌گرفته‌اند.^{[26][27]} همچنین برخی از مردم این مناطق برای جلب موافقت مقامات محلی، نام دیگری بر روی نوروز می‌گذاشتند؛ به‌طور مثال در تاجیکستان، مردم با اطلاق «جشن لاله» یا جشن ۸ مارس سعی می‌کردند که آیین‌های نوروز را بدون مخالفت مقامات دولتی به جای آورند.^[7] همچنین در افغانستان، در دوران حکومت طالبان، برگزاری جشن نوروز ممنوع بود و این حکومت تنها تقویم هجری قمری را به رسمیت می‌شناخت.^[2] تا پیش از سال ۲۰۰۰ (میلادی)، نوروز در ترکیه (که توسط کردها برگزار می‌شود) ممنوع و غیرقانونی بود؛ در اغلب مواقع نوروز با بازداشت کردها توسط نیروهای امنیتی ترکیه‌ای همراه بود. در سال ۱۹۹۲ (میلادی)، دست کم ۷۰ کرد در درگیری با نیروهای امنیتی ترکیه کشته شدند. اگرچه امروزه دولت ترکیه نوروز را به عنوان جشن بهار ترکی (به ترکی: Nevruz) جشن می‌گیرد، اما همچنان نوروز به مثابه نمادی نیرومند از هویت کردهای ترکیه است.^[28]

۵ جهانی شدن نوروز

navrouz festival

NOWRUZ Shah-Abbas-I-Vali--of-Bukhara-Ch.SE.Isfahan1657

شاه در این مورد نیز خواسته یا ناخواسته نظر «منجم باشی» را خواسته بود و او به علت نزدیکی ستاره‌ها (قران کواکب) و یا قمر در عقرب بودن روز دوم نوروز را برای برگزاری مراسم سلام مناسب تشخیص داده بود.

- جملی کرری می نویسد: "در نوروز بزرگان برای عرض تبریک به حضور شاه می‌رسند و نسبت به وسع و امکان خود سکه‌های زرین و هدایایی تقدیم می‌کنند. خان‌هایی که به علت دوری راه نتوانند به حضور شاه برسند، به وسیله چند تن از غلامان و کنیزان خود، که لباس فاخر بر تن می‌کنند، هدیه نوروزی خود را به پیشگاه شاه می‌فرستند. ایرانیان در این روز لباس نو می‌پوشند. زیرا معتقدند کسی که سال نو را با لباس کهنه آغاز کند، از خوشی‌های تازه سال جدید بی‌بهره خواهد ماند. از دیگر مراسم عید نوروز، یکی هم آماده کردن انواع غذاهای لذیذ در خانه‌ها و پذیرایی گرم از دوستان و آشنایان است."

۱۰ آئین‌ها

۱.۱۰ خانه‌تکانی

نوشتار اصلی: خانه‌تکانی

خانه‌تکانی یکی از آیین‌های نوروزی است که مردم برخی مناطقی که نوروز را جشن می‌گیرند به آن پایبندند. در این آیین، تمام خانه و وسایل آن در آستانه نوروز گردگیری، شستشو و تمیز می‌شوند.^[54] این آیین در کشورهای مختلف از جمله ایران، تاجیکستان و افغانستان برگزار می‌شود.^[55]

۲.۱۰ افروختن آتش

رسم افروختن آتش، از زمان‌های کهن در برخی مناطق علاقه‌مند به نوروز متداول شده‌است. در ایران، جمهوری آذربایجان و بخش‌هایی از افغانستان، این رسم به صورت روشن کردن آتش در شب آخرین چهارشنبه سال متداول است. این مراسم چهارشنبه‌سوری نام دارد.^[55] در کردستان در روز نوروز مراسم آتش نوروزی (به کردی ناگر نه‌وروزی Agir Newrozî) انجام می‌شود. پریدن از روی آتش در ایام نوروز در ترکمنستان نیز رایج است.^[56]

همچنین رسم افروختن آتش در بامداد نوروز بر پشت بام‌ها در میان برخی از زرتشتیان (از جمله در برخی از روستاهای یزد در ایران) مرسوم است.^[57]

۳.۱۰ سفره‌های نوروزی

سفره‌های نوروزی یکی از آیین‌های مشترک در مراسم نوروز در بین مردمی است که نوروز را جشن می‌گیرند.

و شال‌های پرزرق و برق بر سر می‌نهند؛ مردان جوان کرد نیز پرچم‌های سبز و زرد و سرخ را برافراشته و با رقص و پایکوبی گرد آتش، نوروز را پاس داشته و زنده نگاه می‌دارند.^[28] همچنین نوروز در میان اعراب جنوب عراق رایج است و در روز نوروز آنها به سبزه زارها و مناطق سرسبز می‌روند. بخصوص دیدار از ایوان مداین در این روز از جمله برنامه‌های اعراب جنوب و شرق عراق است. در تاریخ ۳۰ مارس ۲۰۰۹ (۱۰ فروردین ۱۳۸۸)، پارلمان فدرال کانادا، اولین روز بهار هر سال را به عنوان نوروز (Nowruz Day)، عید ملی ایرانیان و بسیاری اقوام دیگر نامگذاری کرد.^{[41][42]}

در تاریخ ۲۴ فوریه ۲۰۱۰، سازمان ملل متحد با تصویب یک قطعنامه در مقر سازمان ملل متحد، عید نوروز را به عنوان روز بین‌المللی نوروز و فرهنگ صلح در جهان به رسمیت شناخت.^[43]

۷ نوروز و چهارشنبه سوری در خارج از جغرافیای نوروز

ایرانیان بیرون از ایران به ویژه در اروپا و آمریکا و کانادا چند دهه است که جشن‌های نوروزی از جمله چهارشنبه سوری را بصورت گروهی برگزار می‌کنند.^{[44][45]}

از دوره بوش روسای جمهوری آمریکا هر سال پیام نوروزی برای ایرانیان می‌فرستند. در روز چهارشنبه سوری ۱۳۹۳ برای اولین میشل اوباما در مراسم سفره نوروزی کاخ سفید سخنرانی کرد.^{[46][47]} و باراک اوباما در پیام خود گفت:

«با درود، نوروزتان مبارک و پیروز.

هفته پیش همسر من میشل کمک کرد تا در اینجا نوروز را جشن بگیریم. این جشن بزرگداشتی بود برای فرهنگ‌های گوناگون، غذا، موسیقی و دوستی جوامع مهاجری که هر روزه خدمات فوق‌العاده‌ای در ایالات متحده ارائه می‌کنند در حالی که دور سفره هفت سین جمع می‌شوید، از تهران تا شیراز تا تبریز، از سواحل دریای (کاسپی) خزر تا کرانه‌های خلیج فارس، برای برکت‌هایی که دارید شکر گزارید و به آینده می‌نگرید.»^{[48][49][50][51][52]}

۸ جشن جهانی نوروز

نوشتار اصلی: جشن جهانی نوروز

در ۷ فروردین ۱۳۸۹ نخستین دوره جشن جهانی نوروز در تهران برگزار شد و این شهر به عنوان «دبیرخانه نوروز» شناخته شد. در این جشن، سران کشورهاییکه نوروز را جشن می‌گیرند گردهم می‌آیند و این آیین باستانی را گرامی می‌دارند. هر ساله یکی از این کشورها، میزبان جشن جهانی نوروز است.^[53]

۹ آداب نوروز در سفرنامه شرق شناسان

- انگلبرت کمپفر که در دوره شاه سلیمان صفوی به ایران سفر کرده، در بخشی از سفرنامه خود درباره نوروز می‌نویسد: «نوروز از آداب و رسوم ایرانیان قدیم به‌جای مانده است و هنوز هم بزرگ‌ترین و درخشان‌ترین جشن ایرانیان به‌شمار می‌رود. همه در این روز لباس نو می‌پوشند. دوستان و آشنایان به دیدن یکدیگر می‌روند، مهمانی‌ها برپا می‌شود و به تفریح می‌پردازند.

- خانم کارلا سرنا، علت برگزار نشدن عید و سلام نوروزی را چنین بیان کرده: "

NOWROUZ-navroz- 4shanbeh suri 13bedar

برگزاری مراسم آتش‌بازی در میان کردها در شهر استانبول، ترکیه

لباس نو و حمام رفتن بوده است، مردان و زنان قبل از فرارسیدن نوروز به حمامهای زنانه و یا مردانه می‌رفتند و شلوغ‌ترین روزهای گرمابه‌ها، همان چند روز سال نو بود. در گرمابه های قدیمی که معمولاً با چوب و هیزم در (گرخانه) Gor Khaneh یا (آتش خانه) آب داخل خزانه را که بر روی دیگهای بزرگ قرار داشتند گرم می‌کرد، حمامی ها لازم بوده که یک ذخیره ویژه چوب و هیزم را برای روزهای نوروز ذخیره کنند.

• در قرون گذشته بسیاری از خانواده‌ها سالی فقط یکبار می‌توانستند پلو بخورند و آن هم شب نوروز بود. شب نوروز، همه مردم و یا اکثر پلو یا چلو خورشت می‌خوردند از این پلو نوروزی برای فقرا، سلمانی (آرایشگر) و حمامی (مسئول آتش حمام) و برای کدخدای و روحانی (معلم سنتی) محل پیشکش می‌بردند. و آنها با حجم زیادی از پلو روبرو بودند و ناچار بودند آنها را خشک کرده و در آینده استفاده کنند.

پهن کردن سفره نوروزی در ایران آداب و رسوم خاصی دارد و روی سفره اجزای دیگری به‌ویژه آینه، شمع، و آب نیز حضور دارند. از دیگر اجزای سفره نوروزی می‌شود از ماهی و تخم مرغ رنگ‌شده یاد کرد.

در کابل و شهرهای شمالی افغانستان، سفره هفت میوه متداول است. در این سفره، هفت میوه قرار می‌گیرد، از جمله؛ کشمش سبز و سرخ، چارمغز، بادام، پسته، زردآلو و سنجد.^[59] چیدن سفره‌ای مشابه با استفاده از میوه خشک شده، در بین شیعیان پاکستان هم مرسوم است.^[61]

علاوه بر این، سفره هفت شین در میان زرتشتیان، و سفره هفت میم در برخی نقاط واقع در استان فارس در ایران متداول است.^[60] در جمهوری آذربایجان، عدد هفت اهمیتی ندارد و بر روی سفره‌های نوروزی خود، آجیل قرار می‌دهند.^[61]

- سفره هفت‌سین ایرانی
- هفت میوه
- میز نوروز در تاجیکستان
- سفره هفت‌سین، در تمبر پستی جمهوری آذربایجان
- مردم سالار در مراسم نوروز، چین

۴.۱۰ غذاهای نوروزی

یکی از متداول‌ترین غذاهایی که به مناسبت نوروز پخته می‌شود، سمنو (سمنک، سومنک، سوملک، سمنی، سمنه) است. این غذا با استفاده از جوانه گندم تهیه می‌شود. در بیشتر کشورهایی که نوروز را جشن می‌گیرند، این غذا طبخ می‌شود. در برخی از کشورها، پختن این غذا با آیین‌های خاصی همراه است. زنان و دختران در مناطق مختلف ایران،

سفره هفت‌سین از سفره‌های نوروزی است که در ایران، جمهوری آذربایجان و برخی از نقاط افغانستان رایج است.

سفره نوروزی که امروزه در ایران به آن سفره هفت سین هم می‌گویند دارای دو نوع مواد هستند

- الف : اجناسی که جنبه نمادین و سمبولیک دارد. مانند سیر و سکه
- ب : مواد و اشیایی که جنبه خوراکی و پذیرایی دارند. مانند انواع آجیل ها و شیرینی های سنتی و یا جدید

در بسیاری از نقاط ایران، جمهوری آذربایجان^[58] و برخی از نقاط افغانستان، سفره هفت‌سین پهن می‌شود. در این سفره، هفت چیز قرار می‌گیرد که با حرف سین آغاز شده باشد؛ مثل سیر، سنجد، سمنو، سیب و...^{[59][60]} به هفت‌سینی که چیده می‌شود معانی خاصی نسبت داده‌اند. مثلاً سیب را نماد زیبایی و تندرستی، سنجد را نماد عشق و محبت، و سکه را رزق و روزی گفته‌اند. سفره نوروز از زمانهای کهن بوده اما به این صورت بوده‌است که سفره‌ای را پهن می‌کردند و در بشقابهای سفالی و یا فلزی، انواع آجیل‌های خشک‌شده مانند توت خشک، برگه خشک شده زردآلو و هلو و پختیک (پخته شده و خشک شده لبو) و عسل و سرشیر خشک شده، کلوچه، گهگ (کیک) قطاب و نان سرموکی و... می‌گذاشتند؛ تخم مرغ رنگ‌شده از اجزای اصلی این سفره‌ها بود. در این سفره، بعضی چیزها فقط جنبه زیبایی و نمادین داشت مانند تخم مرغ و آینه؛ ولی سایر چیزها برای خوردن و پذیرایی میهمانان بوده است و هر زمان که تمام می‌شد بلافاصله صاحبخانه ظروف را دوباره برای میهمانان جدید پر می‌کرد.

اما اینکه هفت چیز با نام سین باشد، پدیده جدیدی است و مستندات تاریخی ندارد. البته سفره نوروزی همواره دارای سمنیل و نمادها بوده است اما به نظر می‌رسد گذاشتن هفت جزء آغازشونده با حرف سین در سفره نوروزی پدیده‌ای است که روایت‌های آن بیشتر از اواخر دوره قاجار رایج شده و پیشینه تاریخی ندارد و توسط رسانه‌ها فراگیر شده‌است. یکی از ضروریات عیدنوروز

در ترکمنستان، مردان و زنان ترکمن، بازیها و سرگرمی‌های ویژه‌ای از جمله سوارکاری، کشتی، پرش برای گرفتن دستمال از بلندی و شطرنج برگزار می‌کنند. برایی جنگ خروس و شاخ‌زنی قوچ‌ها از دیگر مراسمی است که در ترکمنستان برگزار می‌شود.^[56]

در استان‌های شمالی افغانستان نیز مسابقات بزکشی به مناسبت‌های مختلف از جمله نوروز برگزار می‌شود.

۳.۱۱ طبیعت‌گردی

مردم ایران در روز ۱۳ فروردین، به مکان‌های طبیعی مانند پارک‌ها، باغ‌ها، جنگل‌ها و مناطق خارج از شهر می‌روند. این مراسم سیزده‌به‌در نام دارد. از کارهای رایج در این جشن، گره زدن سبزه است.^[71] مراسم سیزده‌به‌در در مناطق غربی افغانستان، از جمله شهر هرات نیز برگزار می‌شود. با وجودی که روز سیزدهم فروردین در کشور افغانستان جزو تعطیلات رسمی نیست، اما مردم این مناطق برای گردش در طبیعت، عملاً کسب و کار خود را تعطیل می‌کنند. مردم این منطقه، همچنین اولین چهارشنبه سال را نیز با گردش در طبیعت سپری می‌کنند.^[72]

علاوه بر این، ساکنان کابل، در طول دو هفته اول سال جدید، برای گردش به همراه خانواده به مناطقی که در آنها گل ارغوان می‌روید، می‌روند.

یکی دیگر از آیین‌های نوروز که در آسیای میانه و کشور تاجیکستان مرسوم است، مراسم گل‌گردانی و بلبل‌خوانی است. گل‌گردان‌ها از دره و تپه و دامنه کوه‌ها، گل چیده و اهل دهستان خود را از پایان یافتن زمستان و فرارسیدن عروس سال و آغاز کشت و کار بهاری و آمدن نوروز مژده می‌دهند.

۴.۱۱ نوروز خوانی

نوشتار اصلی: نوروز خوانی

نوروز خوانی یا بهار خوانی یا نوروزی، گونه‌ای از آواز خوانی است که در گذشته در ایران رواج داشته‌است. در حال حاضر رواج این گونه آواز خوانی بیشتر در استان‌های مازندران و گیلان است.^[73]

در نوروز خوانی، افرادی که به آن‌ها نوروز خوان گفته می‌شود، پیش از آغاز فصل بهار، به صورت دوره‌گردی به شهرها و روستاهای مختلف می‌روند و اشعاری در مدح بهار یا با ذکر مفاهیم مذهبی به صورت بداهه یا از روی حافظه می‌خوانند. این اشعار اکثراً به زبان‌های طبری و گیلکی می‌باشد. این اشعار بیشتر بصورت ترجیع‌بند بوده و توسط یک یا چند شخص، به صورت همزمان خوانده می‌شود.^{[74][75]}

۱۲ نوروز در اشعار پارسی

- حکیم ابوالقاسم فردوسی:

چو خورشید تابان میان هوا-

نشسته بر او شاه فرمانروا-

جهان انجمن شد بر تخت او-

شگفتی فرو مانده از بخت او-

به جمشید بر گوهر افشاندند-

مران روز را «روز نو» خواندند-

- خاقانی می‌گوید:

نوروز جهان پرور مانده ز دهاقین -

افغانستان، تاجیکستان،^[3] ترکمنستان.^[62] و ازبکستان^[63] سمنو را به صورت دسته‌جمعی و گاه در طول شب می‌پزند و در هنگام پختن آن، سروده‌های مخصوصی می‌خوانند. برای نمونه در افغانستان، در یکی از مشهورترین ترانه‌ها، این بیت به تکرار خوانده می‌شود:^[64]

پختن غذاهای دیگر نیز در نوروز مرسوم است. برای مثال، سبزی‌پلو با ماهی را در شب عید و شیرینی‌هایی مانند نان نخودچی تناول می‌شود؛^[65] در افغانستان سبزی چلو با ماهی، در تاجیکستان باج،^[66] در ترکمنستان نوروزبامه،^[67] در قزاقستان اویقی آش،^[68] و در بخارا نیز انواع سمبوسه^[69] پخته می‌شود. به‌طور کلی پختن غذاهای نوروزی در هر منطقه‌ای که نوروز جشن گرفته می‌شود، مرسوم است و هر منطقه غذاها و شیرینی‌های مخصوص به خود را دارد.

۵.۱۰ دید و بازدید

دید و بازدید عید یا عید دیدنی یکی از سنت‌های نوروزی است که در بیشتر کشورهای آن را جشن می‌گیرند، متداول است. در برخی از مناطق، یاد کردن از گذشتگان و حاضر شدن بر مزار آنان در نوروز نیز رایج است. روز نوروز با بازدید و دیدار اقوام و خویشان شروع می‌شود. این سالها معمولاً در شهرهای کوچک رفتن به آرامگاه شهدا و بازدید از خانواده شهدا نیز رسم شده است.

۱۱ لباس نو و پاک نوروزی

حمام رفتن و پوشیدن پوشاک نو بخشی از ضروریات روز نوروز است که افراد حتماً بایستی با لباس نو و پاک به دیدار اقوام و دوستان می‌رفتند. جملی کاری در سفر نامه اش می‌نویسد:

- "ایرانیان در این روز لباس نو می‌پوشند. حتی اگر کسی پول هم نداشته باشد، مبلغی از دیگران قرض می‌کند و برای خود و بستگان و خانواده‌اش لباس و کفش نو تهیه می‌کند. زیرا معتقدند کسی که سال نو را با لباس کهنه آغاز کند، از خوشی‌های تازه سال جدید بی‌بهره خواهد ماند. از دیگر مراسم عید نوروز، یکی هم آماده کردن انواع غذاهای لذیذ در خانه‌ها و پذیرایی گرم از دوستان و آشنایان است."

در قدیم معمولاً لباس قومی و ملی هر منطقه ای در ایران متفاوت بود. بخصوص هر قبیله و ایل ممکن بود نوع کلاهی که بر سر می‌گذاشتند متفاوت باشد و در نوروز لباس قومی معمول بوده است در بیشتر مناطق ایران یک شنل بشکل عبا مردها بر دوش می‌انداخته‌اند امروزه رئیس جمهور افغانستان از این شنل برای اعیاد رسمی استفاده می‌کند. از دوره رضا شاه پوشش‌های متفاوت قومی که بعضاً نشانه‌هایی از تفرخ همراه داشت برجیده شد و لباس سراسری ایران استاندارد کت و شلوار و کلاه فرنگی رسمیت یافت.

۱.۱۱ گردشگری

نوشتار اصلی: مسافرت نوروزی در ایران

در ایران تعطیلات نوروزی معمولاً با حجم بالایی از سفرهای گردشگری همراه است. آمار این سفرها در طول سال‌های اخیر رو به رشد بوده‌است.^[70]

۲.۱۱ مسابقات ورزشی

برگزاری مسابقات ورزشی عمومی در معابر شهری و روستایی، یکی دیگر از آیین‌هایی است که در برخی از کشورها به مناسبت نوروز برگزار می‌شود.

دهقان جهان دیده‌اش پرورده بیر بر -

• نوروز بزرگ آمد آرایش عالم

میراث به نزدیک ملوک عجم از جم.

• حافظ در غزلی گفته:

ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی

از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

۱۳ منتقدان نوروز

نویسندگان و نظریه پردازانی نیز بوده‌اند که نوروز را آیینی ناپسند و مذموم می‌دانستند. برخی روحانیون، پس از انقلاب ۱۳۵۷، سعی در زدودن نوروز از تقویم ایران کردند.^[76] آیت‌الله ابوالقاسم خزعلی نیز گفت: «امیدوارم عیدغدیر جای نوروز را بگیرد».^{[77][78]} پیشتر از این نیز ابوحماد محمد غزالی در کیمیای سعادت نوشته بود: «... اظهار شعار گبران حرام است بلکه نوروز و سده باید مندرس شود و کسی نام آن نبرد...».^[79]

در دوران معاصر نیز، برخی مسئولین جمهوری اسلامی ایران، تلاش در مذهبی کردن نوروز کرده‌اند. بطور نمونه محمود احمدی نژاد، رئیس جمهور پیشین ایران می‌گوید: «نوروز روز آماده شدن برای تحقق حاکمیت الهی بر جهان است. همه ما باید نوروز را با همه خوبی‌هایش و پیام‌هایش که خلاصه در یک پیام است و آن پیام انتظار و استقبال از بهار بشریت و خرمی دوران، یعنی حاکمیت آخرین ولی خدا، منجی موعود است را گرامی بداریم».^[80]

۱۴ جستارهای وابسته

- نوروز در ایران باستان
- جشن‌های ایران باستان
- نوروز در میان کردها
- بهاریه
- سیزده‌به‌در
- گاه‌شماری جلالی
- سال اعتدالی
- هولی جشن بهاری یا نوروزی هندوستان

۱۵ پانویس

[1] Shahbazi, *PERSEPOLIS*.

[2] بشیر، ۱۳۸۷

[3] فرهانیه، ۱۳۸۷

[4] گلی، ۲۰۰۸

[5] Mary Boyce. "NOWRUZ i. In the Pre-Islamic Period". *Encyclopædia Iranica*. Retrieved March 22, 2013.

[6] دهخدا، لغتنامه

[7] آدینه، ۱۳۸۷

[8] گرامی، هفته نامه آساره

[9] آدینه، نوروز در نشیب و فراز تاریخ.

[10] کیهانی‌زاده، نوروز پیدایش آن و...

[11] کیهانی‌زاده، نوروز پیدایش آن و...

[12] آدینه، نوروز در نشیب و فراز تاریخ.

[13] کیهانی‌زاده، نوروز پیدایش آن و...

[14] آدینه، نوروز در نشیب و فراز تاریخ.

[15] رزمجو

[16] Shahbazi, *PERSEPOLIS*.

[17] کیهانی‌زاده، نوروز پیدایش آن و...

[18] معین، جشن نوروز (۲)

[19] معین، جشن نوروز (۱)

[20] Shahbazi, *Encyclopedia Iranica*.

[21] Shahbazi, *Encyclopedia Iranica*.

[22] Shahbazi, *Encyclopedia Iranica*.

[23] Shahbazi, *Encyclopedia Iranica*.

[24] نگاهی بر نوروز در فرهنگ شیعه، آفتاب

[25] علامه مجلسی (م ۱۱۱۱ ق) «بحارالأنوار

[26] قاسم، ۱۳۸۵

[27] مرادف، ۱۳۸۶

[28] «Nowruz» در *Encyclopedia of Observances, Holidays and Celebrations*.

[29] متن انگلیسی گزارش مطبوعاتی مجمع عمومی سازمان ملل.

[30] رادیو فردا، بازدید: فوریه ۲۰۱۰.

[31] <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/download.php?versionID=32206>

[32] نوروز ایرانی، جهانی شد، بی‌بی‌سی فارسی

[33] عید نوروز مبارک باد

[34] روز جهانی نوروز در سازمان ملل ثبت شد

[35] "On International Day of Nowruz, Ban calls on world to 012'celebrate its timeless values". UN News Centre, 2 مارس 21.

[36] «جشن بزرگ نوروز در سازمان ملل برگزار شد». همشهری‌آنلاین، ۲ فروردین ۱۳۹۱.

[37] «جشن نوروز با حضور نمایندگان کشورهای فارسی زبان در سازمان ملل برگزار شد». خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲ فروردین ۱۳۹۱.

[38] « www.hamshahrionline.ir/news-164000.aspx جشن نوروز برای نخستین بار در یونسکو برگزار شد. [«همشهری‌آنلاین، ۲ فروردین ۱۳۹۱»]

[39] <http://7sin90.ichto.ir/Default.aspx?tabid=1446>

- [40] کتاب نوروز در ژرفای تاریخ
- [41] «اولین روز بهار در کانادا رسماً «نوروز» Nowruz Day نامگذاری شد» (فارسی). وب‌گاه خبری تحلیلی تابناک، ۱۴ فروردین ۱۳۸۸. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در فروردین ۱۳۸۸.
- [42] *Bill C-342 (Historical): Nowruz Day Act.* Parlemant of Canada, 30 March 2009. Retrieved 17 March 2014.
- [43] *International Day of Nowruz.* UN, 23 February 2010. Retrieved 17 March 2014.
- [44] <http://iranianshouse.ir/index.aspx?siteid=6&pageid=1082&newsview=2137>
- [45] رادیو زمانه اخیر اول ایران آیت‌الله خزعلی: عید غدیر باید جایگزین نوروز شود
- [46] <http://www.youtube.com/watch?v=6SrVv0ycfXM&feature=youtu.be>
- [47] <http://fararu.com/fa/news/21903/> واکنش‌ها-به-
- [48] <https://www.youtube.com/watch?v=ZOQj50TUUiw>
- [49] <https://www.youtube.com/watch?v=X3x16aGA-gk>
- [50]
- [51] آدینه، اسفندیار. «نوروز در نشیب و فراز تاریخ». بی‌بی‌سی فارسی، ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- [52]
- [53] ایرنا
- [54] ایرنا، ۲۶ اسفند ۱۳۸۶
- [55] جهان‌نیوز، ۱۰ فروردین ۱۳۸۷
- [56] نامعلوم، مرکز مطالعات روسیه آسیای مرکزی و قفقاز، «نوروز یا نوروز بایرام، جشن ملی-اجتماعی ترکمنستان»
- [57] عطار، ۱۳۸۴
- [58] Trend News: Azerbaijan Marks Novruz Bayram
- [59] ظهوری، ۲۰۰۸
- [60] نامعلوم، «سفره‌های نوروزی»
- [61] عطار، نگرشی به سنن نوروزی در چهار گوشه جهان
- [62] چاری محمد مرادف ۱۳۸۶
- [63] اکرم‌اف، ۱۳۸۶
- [64] «سمنک در جوش - ویدیویی در یوتیوب». بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۲۱ ژانویه ۲۰۱۲.
- [65] نخودچی، سایت پارسه گرد
- [66] سولقانی، ۱۳۸۳
- [67] چاری محمد مرادف
- [68] بودفروش، ۱۳۸۷
- [69] قاسم‌آوا، ۱۳۸۶
- [70] حاتمی، جواد. «محاسبه غیر علمی سفره‌های نوروزی». روزنامه خراسان، ۱۹ فروردین ۱۳۹۱. بازبینی‌شده در ۲۳ مارس ۲۰۱۵.
- [71] نوری، ۱۳۸۶
- [72] سروش، ۱۳۸۷
- [73] «نوروز و خنیاگران فراموش شده» (فارسی). بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- [74] «چند نوشتار درباره موسیقی و نوروز» (فارسی). بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- [75] «نوروز و سنت‌های تاریخی آن در آثار معتبر» (فارسی). بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- [76] نیویورک تایمز: *Ayatollahs Aside, Iranians Jump for Joy at Spring* منتشره ۲۰ مارس ۲۰۰۶
- [77] رادیو زمانه اخیر اول ایران آیت‌الله خزعلی: عید غدیر باید جایگزین نوروز شود
- [78] خزعلی: نوروز عید درختان است. نوروزنیوز. بایگانی‌شده از نسخه اصلی
- [79] کیمیای سعادت، ص ۴۰۷
- [80] نوروز، احمدی‌نژاد و مارلون براندو. رادیوزمانه

۱۶ منابع

- آدینه، اسفندیار. «نوروز در نشیب و فراز تاریخ». بی‌بی‌سی فارسی، ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- اکرم‌اف، الهام. «نوروز در ازبکستان». موسسه مطالعات روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز، ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- بشیر، مهدی. «نوروز باستانی در کشور عزیز ما افغانستان». وب‌گاه ۲۴ ساعت، ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- بودفروش، هستی. «نوروز، کهن‌ترین میراث معنوی بشر» (فارسی). مقاله. وب‌گاه تصور به نقل از «نشریه‌نامه»، ۲ فروردین ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲.
- دهخدا، علی‌اکبر. «نوروز» (فارسی). مدخل. لغتنامه دهخدا. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۴ فروردین ۱۳۸۷.
- رزمجو، شاهرخ. «آغاز سال نو در دوره هخامنشی». پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی ایران. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۲ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- سروش، واسع. «گلگشت مردم هرات در سیزده نوروز». بی‌بی‌سی فارسی. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- سانسیمی وردنبورخ، هلن. «نوروز در تخت جمشید». هلن سانسیمی وردنبورخ، یان ویلم درایورس. در تاریخ هخامنشیان. ج. هفتم (از نگاه مسافران). ترجمه مرتضی ثاقب‌فر. تهران: انتشارات توس، ۱۸۸.
- «نوروز و آیین‌های آن» پیشینیان و اکنون». دریای پارس، ۲۶ اسفند ۱۳۹۳. بایگانی‌شده در اسفند ۹۳.
- سولقانی، قربانعلی. «نوروز در ایران و سرزمین‌های دیگر». فارس (بازنشر در لینکستان)، ۲۶ اسفند ۱۳۸۳. بایگانی‌شده در ۲۲ مهر ۱۳۹۲.

- نامعلوم. «سفره‌های نوروزی». پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی ایران. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نوری، آزاده. «سیزده‌به‌در خداحافظی با نوروز». بی‌بی‌سی فارسی. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- “Nowruz celebration by Kurds”. In *Encyclopedia of Observances, Holidays and Celebrations from MobileReference*. Retrieved ۱۹ مارس ۲۰۱۲
- Jaclyn Michael. «Celebrating Nowruz». Harvard University. بازبینی‌شده در ۲۸ اسفند ۱۳۹۱.
- Boyce, Mary. “NOWRUZ i. In the Pre-Islamic Period”. In *Encyclopædia Iranica*. 2009. Retrieved ۳/۲۷/۲۰۱۴.
- Shahbazi, A. Shapur. “PERSEPOLIS”. In *Encyclopædia Iranica*. 2009. Retrieved ۴/۵/۲۰۱۴.
- ظهوری، محمدظهير. «هفت‌میوه و هفت‌سین» (فارسی). وب‌گاه خاوران، ۱۶ مارس ۲۰۰۸. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۷ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- عطارد، علی. «نوروز در بین زرتشتیان یزد» (فارسی). وب‌گاه noruz.net، ۱۳۸۴. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- فرهانیه، بهزاد. «نوروز در تاجیکستان» (فارسی). مقاله. وب‌گاه آریابوم، ۴ فروردین ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۷ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- قاسم، شمسیه. «تاریخ جشن نوروز در صد سال اخیر در تاجیکستان» (فارسی). وب‌گاه علمی پژوهشی فرش ایران، ۱ فروردین ۱۳۸۵. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۵ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- قاسم‌آوا، مولوده. «جشن نوروز در بین ایرانی تباران «زیرآباد» در استان بخارا» (فارسی). مقاله. موسسه مطالعات روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز، ۲۶ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- کیهانی‌زاده، نوشیروان. «نوروز: پیدایش آن و برخی از رویدادهایی که در طول تاریخ در این روز و یا به این مناسبت روی داده‌است» (فارسی). پایگاه اینترنتی Iranian History on this Day. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- گرمی، بهرام. هفته نامه آساره، ش. شماره ۶۷ (اسفند ۱۳۸۵): ص ۶۷.
- گلی، امین. «عید نوروز در آسیای مرکزی» (فارسی). مصاحبه. دوپچه‌وله، ۱۶ مارس ۲۰۰۸. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۵ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- مرادف، چاری محمد. «عید نوروز در ترکمنستان» (فارسی). موسسه مطالعات روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز، ۲۷ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۵ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Nowruz»، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۷).
- معین، محمد. «جشن نوروز (۱) (۲)». مقاله. مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۴ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «بدین بایستگی روزی» (فارسی). پایگاه اینترنتی بلاغ. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۳ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «نوروز آیینی به قدمت تاریخ سرزمین کهن ایران» (فارسی). ایرنا، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۲۶ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «نو کردن پیوندهای سه ملت» (فارسی). پایگاه خبری جهان‌نیوز، ۱۰ فروردین ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «نوروز یا نوروز بایرام، جشن ملی-اجتماعی ترکمنستان». موسسه مطالعات روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز به نقل از ایرنا، ۲۶ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «سفره‌های نوروزی». پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی ایران. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نوری، آزاده. «سیزده‌به‌در خداحافظی با نوروز». بی‌بی‌سی فارسی. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- “Nowruz celebration by Kurds”. In *Encyclopedia of Observances, Holidays and Celebrations from MobileReference*. Retrieved ۱۹ مارس ۲۰۱۲
- Jaclyn Michael. «Celebrating Nowruz». Harvard University. بازبینی‌شده در ۲۸ اسفند ۱۳۹۱.
- Boyce, Mary. “NOWRUZ i. In the Pre-Islamic Period”. In *Encyclopædia Iranica*. 2009. Retrieved ۳/۲۷/۲۰۱۴.
- Shahbazi, A. Shapur. “PERSEPOLIS”. In *Encyclopædia Iranica*. 2009. Retrieved ۴/۵/۲۰۱۴.
- کیهانی‌زاده، نوشیروان. «نوروز: پیدایش آن و برخی از رویدادهایی که در طول تاریخ در این روز و یا به این مناسبت روی داده‌است» (فارسی). پایگاه اینترنتی Iranian History on this Day. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- گرمی، بهرام. هفته نامه آساره، ش. شماره ۶۷ (اسفند ۱۳۸۵): ص ۶۷.
- گلی، امین. «عید نوروز در آسیای مرکزی» (فارسی). مصاحبه. دوپچه‌وله، ۱۶ مارس ۲۰۰۸. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۵ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- مرادف، چاری محمد. «عید نوروز در ترکمنستان» (فارسی). موسسه مطالعات روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز، ۲۷ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۵ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- مشارکت‌کنندگان ویکی‌پدیا، «Nowruz»، ویکی‌پدیای انگلیسی، دانشنامه آزاد (بازیابی در ۱۱ اردیبهشت ۱۳۸۷).
- معین، محمد. «جشن نوروز (۱) (۲)». مقاله. مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۴ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «بدین بایستگی روزی» (فارسی). پایگاه اینترنتی بلاغ. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۳ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «نوروز آیینی به قدمت تاریخ سرزمین کهن ایران» (فارسی). ایرنا، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۲۶ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «نو کردن پیوندهای سه ملت» (فارسی). پایگاه خبری جهان‌نیوز، ۱۰ فروردین ۱۳۸۷. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «نوروز یا نوروز بایرام، جشن ملی-اجتماعی ترکمنستان». موسسه مطالعات روسیه، آسیای مرکزی و قفقاز به نقل از ایرنا، ۲۶ اسفند ۱۳۸۶. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۸ اردیبهشت ۱۳۸۷.
- نامعلوم. «سفره‌های نوروزی». پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی ایران. بایگانی‌شده از نسخه اصلی در ۰۹ ژوئن ۲۰۱۲. بازبینی‌شده در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۸۷.

۱۷ پیوند به بیرون

نوروز در ادبیات کهن

- نوروز در دانشنامه ایرانیکا
- شباهت نوروز و جشن سال نوی چینی
- هفت سین ایرانی، تاریخچه و عکس
- جشن نوروز در افغانستان در سی‌ان‌ان
- ویژه نامه نوروز
- نوروز جشن طبیعت نه پادشاهان
- نوروز
- فیلم به رسمیت شناخته شدن نوروز در پارلمان استان آنتاریو (کانادا) در یوتیوباز وب‌گاه یوتیوب
- نوروز در فرهنگ شیعه؛ پژوهشی از رسول جعفریان
- جشن نوروز
- مقاله نوروز و نوروزداری در یزد به قلم دکتر جلال گلشن یزدی: بخش ۱-۲
- نوروز پژوهی-قطب الدین صادقی
- تاریخچه آیین نوروز در ادوار مختلف محصولی از کارگروه پژوهشی تاریخ فا
- عکسهایی از چند ساعت پیش از تحویل سال در تجریش شهر فرنگ

۱۸ منابع متن و تصویر، مشارکت‌کنندگان و مجوزها

۱.۱۸ متن

● **نوروزمنبع:** <http://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%86%D9%88%D8%B1%D9%88%D8%B2?oldid=15011283> مشارکت‌کنندگان:روزبه، Hamed-fawiki، Kaveh، مانی، دانیل، Ali 1986، Mostafazizi، Amin rkh، Bidabadi، Salari، ظهیری، Salarmehr، Leosan، اردشیر، Mehrzad20000، Behaafarid، Yesif، Shahbaz، اشکان، ج، ربوسام، Mostafameraji، Thijs!bot، Aparhizi، JAnDbot، Senemmar، Farzaaaad2000، CarTEt، آرش، Zandweb، Azari، Artacoana، Elessar، Nefrin، Saamz، Escarbot، Asadi s، Ibrahim، JhsBot، Huji، Soroush، Kave، R0stam، RetiredUser، Rooh23، Melinaa-fawiki، Amirza، Shabchereh، Shahineft، AlnoktaBOT، AlleborgoBot، Vahid11، Alefbe، Faridv، SieBot، Idioma-bot، Wayiran، Kamix، Sir blue، Hbayat-fawiki، Hoseyn 1، Pirhayati، Abtinb، Pejman7، TXiKiBoT، VolkovBot، Nasour، Navid.k، Mroostami، Atila، Arashk rp2، S.abbasi، WikiKochooloo، Aliazimifarsi، Sadegh50ir، M.Fanavar، خورشیدوش، علی شهردوست، Tara136825، Dernhelm، Carl، Sfarshid، Interpass، Moranli2001، Khakham، Ali20 wiki، Elmju، Tanhabot، MelancholieBot، Kagan، Shadecute، Purbo T، همان، Cobain، TruthPraisr، E235، Meysam، درفش کاویانی، Amirreza، Luckas-bot، علی رجبی، Khodarahmi، Amirobot، Iroony، Ayda، نگونبانگونی، DragonBot، PHoBiA، LaaknorBot، Fatemi، Behzad، Modares، Paraw، ArthurBot، Adler.f، Reza1615، Xqbot، Chari-fawiki، Almbot، محسن مقدس زاده، Hossin72، Dr.Fattah، Rezapishgam، Mostafameraji، الییا 2010، الممبیر، الییا 2010، Mostafameraji، نوزن، Mostafameraji، Gire 3pich2005، Adlerbot، ExtremeNationalist، Jack72، Arash.pt، Mehran game، Digitalidea، Surena، حامد حسینی، SiarFisher، Mahtabshadi، محک، TobeBot، Pouyana، Grim reaper، Signal89، 57، Hosseinesaboonti، Roozita، Mehdi، قاسم منصور، Lapskingwiki، KamikazeBot، Persia2099، Hamedvahid، ZxxZxxZ، Optional، Noroozgan، EmausBot، Elph، ZéroBot، Keen-fawiki، Manibakh، Ebrambot، مانفی، Torgani، Amolbot، Ahura21، Mohamadhosein.a، Amirali-E، Alborzagan، AliBot، Arfarshchi، Estahbanati، Rmashhadi، WikitanvirBot، Movses-bot، Shadroozporia، Rezabot، Amirabar، CocuBot، Ripchip Bot، Ich bin Nietzsche، MerllwBot، HANACUTE، Mht19، Maahmaah، Espiral، Maryam vaziri، Zarbafi، Tarane.amini، لئونیداس، Milad، Heiranesaghi، قاصدک بهار، Abolfazl-yakuza، H.b.sh، AvocatoBot، YasBot، Ramtin27، تیرازه، Radmanesh-fawiki، KhabarNegar، MahdiBot، Oildatum، M.Vahadatid، Amirxxz، JYBot، Basp1، Dexbot، Grkک، تفکر، Oushbam، Alavi71، Darwin machine، Addbot، Amiro.Wiki، Night2013، Mphlm، Fatemibot، Gnat، Msanta20، Mazdak5، Wieralee، R7allameh، Taddah، Peredhil، Babarajab و ناشناس: 155

۲.۱۸ تصاویر

- **پرونده:Commons-logo.svg**منبع: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4a/Commons-logo.svg> مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: This version created by Pumbaa, using a proper partial circle and SVG geometry features. (Former versions used to be slightly warped.) SVG version was created by User:Grunt and cleaned up by 3247, based on the earlier PNG version, created by Reidab.
- **پرونده:Earth-lighting-equinox_EN.png**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/84/Earth-lighting-equinox_EN.png مجوز: CC BY-SA 2.0 مشارکت‌کنندگان: ? هنرمند اصلی: User:Zscout370
- **پرونده:Flag_of_Afghanistan.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9a/Flag_of_Afghanistan.svg مجوز: CC0 مشارکت‌کنندگان: <http://openclipart.org/detail/24112/flag-of-afghanistan-by-anonymous-24112> هنرمند اصلی: User:Zscout370
- **پرونده:Flag_of_Azerbaijan.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/dd/Flag_of_Azerbaijan.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: http://www.elibrary.az/docs/remz/pdf/remz_bayraq.pdf and <http://www.meclis.gov.az/?/az/topcontent/21> هنرمند اصلی: SKopp and others:
- **پرونده:Flag_of_India.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/41/Flag_of_India.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: `` هنرمند اصلی: User:SKopp
- **پرونده:Flag_of_Iran.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/ca/Flag_of_Iran.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: <http://www.isiri.org/portal/files/std/1.htm> and an English translation / interpretation at URL <http://flagspot.net/flags/ir.html> هنرمند اصلی: Various:
- **پرونده:Flag_of_Iraq.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f6/Flag_of_Iraq.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: This image is based on the CIA Factbook, and the website of Office of the President of Iraq, vectorized by User:Militaryace اصلی: Unknown, published by Iraqi government, vectorized by User:Militaryace based on the work of User:Hoshie
- **پرونده:Flag_of_Kyrgyzstan.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c7/Flag_of_Kyrgyzstan.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: Made by Andrew Duhan for the Sodipodi SVG - Drawn by User:SKopp, construction sheet. Redo by: cs:User:-xfi، flag collection, and is public domain
- **پرونده:Flag_of_Pakistan.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/32/Flag_of_Pakistan.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: The drawing and the colors were based from flagspot.net. هنرمند اصلی: User:Zscout370
- **پرونده:Flag_of_Syria.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/53/Flag_of_Syria.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: see below هنرمند اصلی: see below
- **پرونده:Flag_of_Tajikistan.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d0/Flag_of_Tajikistan.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: ? هنرمند اصلی: ?
- **پرونده:Flag_of_Turkey.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b4/Flag_of_Turkey.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: Turkish Flag Law (Türk Bayrağı Kanunu), Law nr. 2893 of 22 September 1983. Text (in Turkish) at the website of the Turkish Historical Society (Türk Tarih Kurumu) هنرمند اصلی: David Benbennick (original author)
- **پرونده:Flag_of_Uzbekistan.svg**منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/84/Flag_of_Uzbekistan.svg مجوز: Public domain مشارکت‌کنندگان: O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i. The officially defined colours are Pantone 313C for blue: هنرمند اصلی: اثر شخصی هنرمند اصلی: O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i. The officially defined colours are Pantone 313C for blue: and 361C for green (source: [1], [2]). Drawn by User:Zscout370

- پرونده: **Folder_Hexagonal_Icon.svg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/48/Folder_Hexagonal_Icon.svg مجوز: CC-BY-SA-3.0 مشارکت کنندگان: اثر شخصی بر پایه: Folder.gif هنرمند اصلی: اصلی: John Cross برداری سازی: Shazz
- پرونده: **Frühling_bluhender_Kirschenbaum.jpg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/57/Fr%C3%BChling_b!%C3%BCChender_Kirschenbaum.jpg مجوز: CC-BY-SA-3.0 مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: Benjamin Gimmel, BenHur
- پرونده: **Gnome-audio-volume-high.svg** منبع: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6c/Gnome-audio-volume-high.svg> مجوز: CC BY-SA 3.0 مشارکت کنندگان: HTTP / FTP هنرمند اصلی: GNOME icon artists
- پرونده: **HaftSin-Iran.jpg** منبع: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/70/HaftSin-Iran.jpg> مجوز: Public domain مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: Babak Habibi
- پرونده: **Navrouz2015New_delhi.JPG** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d1/Navrouz2015New_delhi.JPG مجوز: CC BY-SA 4.0 مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: Maahmaah
- پرونده: **Newroz_Istanbul(4).jpg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/73/Newroz_Istanbul%284%29.jpg مجوز: CC BY 2.5 مشارکت کنندگان: ? هنرمند اصلی: ?
- پرونده: **Nowruz-fa.ogg** منبع: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/48/Nowruz-fa.ogg> مجوز: CC BY-SA 3.0 مشارکت کنندگان: Other Author = Rmashhadi در ویکی پدیا فارسی The original uploader was Mehdi هنرمند اصلی: اصلی: Transferred from fa.wikipedia to Commons در ویکی پدیا فارسی
- پرونده: **Nowruz_Tehran2013.jpg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d1/Nowruz_Tehran2013.jpg مجوز: CC BY-SA 2.0 مشارکت کنندگان: Flickr: 20130322-IMG_2372 هنرمند اصلی: ninara
- پرونده: **Persepolis_gifts.jpg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/fa/6/6f/Persepolis_gifts.jpg مجوز: ? مشارکت کنندگان: ? هنرمند اصلی: ?
- پرونده: **Persian_New_Year_Table_-_Haft_Sin_in_Holland_-_Nowruz_-_Photo_by_Pejman_Akbarzadeh_PDN.JPG** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cd/Persian_New_Year_Table_-_Haft_Sin_in_Holland_-_Nowruz_-_Photo_by_Pejman_Akbarzadeh_PDN.JPG مجوز: CC BY-SA 3.0 مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: PersianDutchNetwork
- پرونده: **Sabzeh_displayed_during_Nowruz.jpg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c2/Sabzeh%2C_displayed_during_Nowruz.jpg مجوز: CC BY-SA 4.0 مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: Maahmaah
- پرونده: **Shah-Abbas-I-Vali-Muhammad-Khan-of-Bukhara-Ch.SE.Isfahan1657-sm.jpg** منبع: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d6/Shah-Abbas-I-Vali-Muhammad-Khan-of-Bukhara-Ch.SE.Isfahan1657-sm.jpg> مجوز: CC0 مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: Maahmaah
- پرونده: **Symbol_B-1_class.svg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/fa/c/c3/Symbol_B-1_class.svg مجوز: PD مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: کاربر: Leyth
- پرونده: **Tahmasp_Humayun_Meeting.jpg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1b/Tahmasp%2C_Humayun_Meeting.jpg مجوز: Public domain مشارکت کنندگان: اثر شخصی هنرمند اصلی: Muhammad Mahdi Karim (www.micro2macro.net) Facebook Youtube
- پرونده: **UNESCO_logo.svg** منبع: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bc/UNESCO_logo.svg مجوز: Public domain مشارکت کنندگان: Flag_of_UNESCO.svg: User:Madden هنرمند اصلی: اصلی: Flag_of_UNESCO.svg